

Steve Reich & Bryce Dessner

& more minimal music

• zaterdag 17 september | **HASSELT** CULTUURCENTRUM HASSELT | 15.00 - 16.15 uur

John Adams 1947

Short Ride in a Fast Machine (1986) in een versie voor vierhandig piano (bewerking: Preben Antonsen, 2016)

René Espere 1953

Concentus (1995) voor piano ¹

Philip Glass 1937

Etude n° 11 in c, uit Etudes book 2 (1991-2012) voor piano ²

Bryce Dessner 1946

Aheym (2009) voor strijkkwartet

Alexandre Rabinovitch-Barakovsky 1945

Liebliches Lied (1980) voor vierhandig piano

Steve Reich 1936

Different Trains (1988) voor strijkkwartet en tape

- i. America - Before the War
- ii. Europe - During the War
- iii. After the War

Doré Quartet

Ilaria Taioli viool | **Samuele Di Gioia** viool

José Muriel López altviool | **Caterina Vannoni** cello

María Del Mar Moreno Raya piano ¹

Max Klioutchnikov piano ²

İrem Yunkuş & Tudor Cioceanu piano

Maastricht **ZU**
Institute of Arts **YD**

Jaarlijks biedt Musica Sacra een podium aan buitengewoon muzikalent van verschillende hogescholen. Deze editie zijn de conservatoria van Den Haag * en Maastricht prominent aanwezig. Studenten van de kamermuziekklass van Marc Tooten en van de pianoklassen van Jeroen Riemsdijk en Katia Veekmans aan Zuyd Hogeschool tonen hun kwaliteiten in het openingsconcert van het festival en in dit programma in Cultuurcentrum Hasselt.

In beide concerten klinkt een uitvoering van *Different Trains* voor strijkkwartet en tape van Steve Reich. Een onontkoombaar werk in relatie tot de Joodse diaspora. In het laatste deel van dit werk komen overlevenden van de Holocaust als ballingen uit Europa aan het woord. Op die migrantenstroom kwamen ook de grootouders van Bryce Dessner naar de Verenigde Staten. Hun verhalen werden het uitgangspunt van *Aheym* (huiswaarts) dat Dessner voor het Kronos Quartet schreef (overigens is *Different Trains* ook voor dit kwartet gecomponeerd). Composities voor piano completeren dit programma tot een 'all minimal music recital'.

* Tegelijkertijd vindt in Maastricht in het Bonnefanten het concert plaats met werken van studenten van de compositieklas van Martijn Padding/Koninklijk Conservatorium Den Haag.

◆ **HASSELT** zaterdag 15.00

John Adams

In de jaren '70 en '80, een tijd van grote tegenstellingen tussen modernisten en minimalisten, neemt John Adams een positie in die zich ergens daartussen bevindt. Hij vermengt elementen uit beide stijlen en zoekt naar mogelijkheden verbinding te leggen met de wortels van de Amerikaanse muziek.

De orkestrfanfare *Short Ride in a Fast Machine* componeert Adams in 1986. Hij gebruikt minimalistische elementen, zoals herhaling en constante puls, en een harmonische taal die vrij consonant is. Maar het werk heeft ook het karakter van ontsporend minimalisme. 'You know how it is when someone asks you to ride in a terrific sports car, and then you wish you hadn't?', aldus Adams over dit werk.

Tijdens een ontmoeting tussen John Adams en het Amerikaanse pianoduo Christina en Michelle Naughton in 2016 ontstaat het idee om van deze orkestrfanfare een versie voor vierhandig piano te maken. Componist/pianist Preben Antonsen, die in die tijd bij John Adams studeert, gaat de uitdaging aan om dit arrangement te maken. De tweelingzussen Naughton over deze bewerking: 'Behalve dat het een briljante bewerking is van het oorspronkelijke orkestwerk, verdient de versie voor vierhandig piano een prominente plaats in het pianorepertoire voor twee pianisten. Zoals een zwart-witfoto schoonheid en details kan bevatten die zich in kleur niet meteen laten zien, zo onthult de transcriptie voor piano aanvullende ritmische en tonale aspecten van dit meesterwerk. [...] Daarnaast ervaren we bij de uitvoering van dit werk ook fysiek een 'short ride in a fast machine'.'

René Eespere

Met zijn open, milde klanken en trage beweging, slechts eenmaal onderbroken door een oprisping van snelle noten, doet *Concentus* van de Estse componist René Eespere onmiskenbaar denken aan de muziek van zijn landgenoot Arvo Pärt. Ook de eenvoud van Erik Satie's *Gnossiennes* klinkt door in dit werk, maar Eespere creëert hier meer een stilleven van klanken dan afgeronde melodische frases. Het werk krijgt zo een bijna ritueel karakter.

René Eespere studeerde in de jaren zeventig aan het Staatsconservatorium van Tallinn en zette zijn studie voort aan het Conservatorium van Moskou bij onder anderen Aram Khachaturian.

Philip Glass

De Amerikaanse componist en pianist Philip Glass heeft tussen 1991 en 2012 twintig piano-etudes gecomponeerd. Een van zijn drijfveren was om in zijn eigen stijl muziek te schrijven waarmee hij zijn techniek als pianist verder kon ontwikkelen. 'Waar in de Etudes 1 t/m 10 (Book 1) het accent ligt op de techniek van het pianospel, is Book 2 een uitbreiding van een muzikale reis die ik de afgelopen tien jaar heb gemaakt', aldus Philip Glass in 2014.

Bryce Dessner

De Amerikaanse componist/musicus Bryce Dessner heeft vooral bekendheid verworven als gitarist en lid van de rockband The National. Maar al jaren is hij ook actief als componist en schrijft hij kamermuziek, orkestwerken en werken voor koor. Evenals Steve Reich heeft hij een joodse achtergrond. Zijn strijkkwartet *Aheym*, dat elektronisch wordt versterkt, bevat elementen van klezmermuziek. Hij beschrijft de compositie als volgt: 'Aheym betekent 'huiswaarts' in het Jiddisch, en dit werk is geschreven als een muzikale verbeelding van het idee van vlucht en passage. Als kleine jongens brachten mijn broer en ik uren door met mijn grootmoeder en we vroegen haar naar de verhalen over haar reis naar Amerika. (De familie van mijn vaders kant bestaat uit Joodse immigranten uit Polen en Rusland). Ze kon ons slechts weinig details geven, en deze vonden hun weg naar onze collectieve verbeelding en werden uiteindelijk een deel van onze culturele identiteit en verbinding met het verleden. In haar gedicht *Di rayze aheym* schrijft de Amerikaans-Jiddische dichteres Irena Klepfisz, docent aan Barnard College in New York en een van de weinige overlevende kinderen van het getto van Warschau: 'Onder vreemden is haar thuis. Hier, precies hier moet ze leven. Haar herinneringen zullen monumenten worden.'

Aheym is opgedragen aan mijn grootmoeder, Sarah Dessner.'

Alexandre Rabinovitch-Barakovsky

Geboren in Bakoe, de hoofdstad van Azerbeidzjan, studeert Alexandre Rabinovitch-Barakovsky aan het Tsjajkovski Conservatorium van Moskou. In 1974 verlaat hij de Sovjet-Unie en via Parijs en Brussel komt hij in Genève terecht. Componeren beschouwt hij als een noodzaak om psychische en kosmische orde te scheppen en 'de turbulentie

van de bewegingen van de ziel te temmen', zoals hij zelf omschrijft. Het tomeloze karakter van veel van zijn composities lijkt daarmee in tegenspraak. In een overwegend romantisch idioom met een snelle puls en een overdaad aan noten, krijgt minimal music bij Rabinovitch een heel ander karakter. Zijn *Liebliches Lied* vormt dan ook een groot contrast met *Concentus* van René Eespere.

Steve Reich

Steve Reich licht zijn compositie *Different Trains* als volgt toe: 'Het concept voor dit werk stamt uit mijn kindertijd. Toen ik een jaar oud was, gingen mijn ouders uit elkaar. Mijn moeder verhuisde naar Los Angeles en mijn vader bleef in New York. Omdat ze de voogdij deelden, reisde ik van 1939 tot 1942 vaak heen en weer tussen New York en Los Angeles, vergezeld door mijn gouvernante. Destijds waren deze reizen spannend en romantisch, nu ik erop terugkijk realiseer ik mij dat als ik in deze periode in Europa was geweest, ik als Joods jongetje in heel andere treinen had gezeten. Met dit in gedachten wilde ik een werk maken dat deze situatie nauwkeurig zou weergeven.

Om de tape voor te bereiden moest ik het volgende doen:

1. Opnamen maken van mijn gouvernante Virginia, nu in de zeventig, en met haar herinneringen ophalen aan onze gezamenlijke treinreizen.
2. Opnamen maken van Lawrence Davis, een gepensioneerde bediende van Pullman (de spoorwegmaatschappij, red.), nu in de tachtig, die vroeger tussen New York en Los Angeles reed en herinneringen ophaalde aan zijn leven.
3. Het verzamelen van opnamen van Holocaust-overlevenden Rachella, Paul en Rachel – allemaal van mijn leeftijd en nu woonachtig in Amerika – die over hun ervaringen spreken.
4. Het verzamelen van opgenomen geluiden van Amerikaanse en Europese treinen uit de jaren '30 en '40.

Voor de combinatie van de opgenomen spraak met de strijkinstrumenten heb ik een selectie gemaakt van kleine spraakfragmenten met een min of meer duidelijke toonhoogte. Deze heb ik vervolgens zo nauwkeurig mogelijk vastgelegd in muzieknotatie. De strijkers imiteren letterlijk die spraakmelodie [...]' (Steve Reich, 1988)

De geluiden van een stoomfluit en de cadans van voortdurende treinen geven het werk een sterk documen-

tair karakter. Deze geluiden worden op tape vermengd met de opname van drie strijkkwartetten. Aan die basis voegt het live strijkkwartet een 'actuele' laag toe. Hoewel Reich schrijft dat de strijkers de spraakmelodieën letterlijk imiteren, zijn dit veelal imitaties die juist 'voorblikken'. De strijkersmotieven gaan namelijk vooraf aan de spraakmelodie en het ritme waaraan ze zijn ontleend. Soms plaatst Reich de gesproken teksten in een bijzondere context. In deel drie – *After the war* – zegt Mr. Davis 'they're all gone'. Hij doelt op de treinen die in de jaren '30 en '40 Amerika doorkruisten. Maar deze uitspraak heeft in dit verband ook een heel andere, wrange lading.

I. America - Before the War

from Chicago to New York · VIRGINIA MITCHELL
one of the fastest trains
the crack' train from New York · LAWRENCE DAVIS
from New York to Los Angeles
different trains every time · VIRGINIA MITCHELL
from Chicago to New York
in 1939
1939 · LAWRENCE DAVIS
1940
1941
1941 I guess it must've been · VIRGINIA MITCHELL

II. Europe - During the War

1940 · RACHELLA
on my birthday
the Germans walked in
walked into Holland
Germans invaded Hungary · PAUL
I was in second grade
I had a teacher
a very tall man, his hair was completely plastered smooth
He said: 'Black Crows² invaded our country many years ago'
and he pointed right at me
No more school · RACHELLA
You must go away
and she said: 'Quick, go!' · RACHELLA
and he said: 'Don't breathe!'
into those cattle wagons · RACHELLA
for four days and four nights
and then we went through these strange sounding names
Polish names
Lots of cattle wagons there
They were loaded with people
They shaved us
They tattooed a number on our arm
Flames going up to the sky – it was smoking

¹ 'crack' in de oudere betekenis van 'best'

² hiermee worden de Joden bedoeld

III. After the War

and the war was over · PAUL

Are you sure? · RACHELLA

The war is over

going to America

to Los Angeles

to New York

from New York to Los Angeles · MR. DAVIS

one of the fastest trains · VIRGINIA

but today, they're all gone · MR. DAVIS

There was one girl, who had a beautiful voice · RACHELLA

and they loved to listen to the singing, the Germans

and when she stopped singing they said,

'More, more' and they applauded

Het **Doré Quartet**, vernoemd naar de Franse kunstenaar Gustave Doré, bestaat uit jonge musici uit Italië en Spanje. Zij zijn allen masterstudent aan Conservatorium Maastricht en hebben het kwartet in 2021 opgericht. Momenteel specialiseren zij zich in kamermuziek bij altviolist Marc Tooten. Het Doré Quartet heeft deelgenomen aan het Kamermuziekfestival van Conservatorium Maastricht in maart van dit jaar, waar ze masterclasses volgden bij leden van het Oberon Trio. In mei heeft het kwartet de tweede prijs gewonnen van het 14e Internationale Muziekconcours Luigi Cerritelli. Het Doré Quartet ontving een beurs voor deelname aan de Orlando European Summer Course van dit jaar en gaf meerdere optredens bij het Orlando Festival.

De Spaanse pianiste **María Del Mar Moreno Raya** begon haar opleiding aan het Conservatorio Superior Victoria Eugenia in Granada. Vanaf najaar 2020 volgt ze een masterstudie bij Jeroen Riemsdijk aan Conservatorium Maastricht. Met medestudenten vormt ze sinds 2021 het Inspiarya Quartet. Dit jonge pianokwartet heeft eerder dit jaar de Music Award Maastricht gewonnen.

Max Klioutchnikov is geboren in Rusland en groeide op in Duitsland. Hij volgt de traditie van de Russisch-Duitse pianoschool, gericht op virtuoos romantisch repertoire van Beethoven tot Chopin en Rachmaninov en Skrjabin, met wie hij zich het meest verbonden voelt. Momenteel zet hij zijn studie voort aan Conservatorium Maastricht bij Jeroen Riemsdijk.

De pianiste **Irem Yunkuş** studeerde aan het staatsconservatorium in haar geboorteplaats Istanbul, waar zij ook als correpetitor werkzaam was. In 2020 begon zij met haar masterstudie Piano Performance aan Conservatorium Maastricht bij Katia Veekmans.

De Roemeense pianist **Tudor Cioceanu** (Ploiești, 1988) behaalde meerdere prijzen bij concoursen in Frankrijk en Roemenië. Hij is masterstudent aan Conservatorium Maastricht bij Katia Veekmans. Vorig jaar verscheen zijn eerste album, *The Magic Forest*, met een reeks pianowerken van Nikolas Agrafiotis.

MUSICA SACRA IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra en Theater aan het Vrijthof Maastricht. Satellietprogrammering en promotieconcert komen tot stand i.s.m. Cultuurcentrum Hasselt, Toon Hermans Theater en Filmhuis De Domijnen in Sittard-Geleen, Theater De Garage Venlo en Munttheater Weert. Filmselectie voor Maastricht en Sittard-Geleen door Lumière Cinema i.s.m. Filmhuis De Domijnen.

BESTUURDER Brigitte van Eck, directeur Theater aan het Vrijthof Maastricht

PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (vz), Jos Leussink (adviseur), Sylvester Beelaert, Fons Dejong, Bas Geerts, Susanne Vermeulen en Saskia Törnqvist
RAAD VAN TOEZICHT Jean Jacobs (vz), Michel Cobben, Barbara de Heer, Bas Huyser en Lieke Wijnia

PROJECTLEIDING & FONDSSENWERVING Fons Dejong
MARKETING & PUBLICITEIT Hetty van Dongen
PRODUCTIE Raf Meijers **REDACTIE** Philip Leussink, Jacinta Wetzter, Sylvester Beelaert en Fons Dejong
VORMGEVING Philip Leussink **UITBALIE** Flora Minis en Susan Meisen **TECHNISCHE COÖRDINATIE** Sander Ronden **FACILITAIR** Nandi Nijsten **FINANCIËN** Jos Spauwen

MUSICA SACRA MAASTRICHT is lid van De Verenigde Podiumkunstenfestivals.

MUSICA SACRA MAASTRICHT wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Theater aan het Vrijthof, VSB Fonds, Fonds 21, Elisabeth Strouven Fonds, Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof en Lira Fonds.

Met dank aan de Vrienden van Musica Sacra Maastricht en alle (concert-)locaties en samenwerkingspartners. De activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door anonieme giften van particulieren.

MEDIAPARTNERS NPO Radio4, NTR, KRO NCRV, L1, Dagblad de Limburger, RTV Maastricht.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 40 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding • musicasacramaastricht.nl/vriend

STICHTING MUSICA SACRA

Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht

• info@musicasacramaastricht.nl

• musicasacramaastricht.nl

• facebook.com/MusicaSacraMaastricht

• @FestivalMSM | #MSM2022

